

בעזרת השם יתברך

ספר
שמלה חדשה
עם פי' מטה אשר
על שחיטה וטריפות

חודש מנחם אב שנת תשמ"ה לפ"ק

ברוקלין נוא יארק

שמרה חדשה

המנוקד

מחולק לשלושים
יום

שמלה יום סימן כה כח חרשה רמט

השנה. וכל הדינים אלו (רמב"ם), אפלו בשוחט זריו ונהיר הרבה.

ג הבדיקה הנזכרת, צריך שתהיה מיד אחר השחיטה; (ט"ז) דשמא ישבח מלבדק אחר-כך. וכל-שפן בעוף, שאם לא יבדק מיד, יש לחוש שנעשה רב אחר שחיטה, הואיל ודרך לפרנס (ט) ולקפץ אחר שחיטה. ובדיעבד, שבדק אחר זמן: בבהמה — פשרה; ובעוף — אם מצא שחוט כל הסימנים, פשר. דאין לחוש כלי האי, שנקרע על-ידי פרכוס ממעוט עד הפל. אבל אי ליבא פי אם רב סימן, נראה לי דאין להקל, כי אם ברב גדול כמו שני שלישים, ובמקום (י) הפסד מרבה דוקא. ובכל זה אין חלוק בין קנה לושה.

ד הבדקים על-ידי שתוחבים (יא) נוצה דרך הפה לתוך הסימנים (הג"א ורוקח) — תפח רוחם, שמאכילים גבלות לישראל; דאפלו לא היה רב, הנוצה קורעת. (שם) ואסור (כ) להתעסק בקבורתם של מאכילי טרפות.

מטה אשר

(ט) ולקפוץ. ואף כשתולין אותו לא מהני, רק כשהשוחט אוחז העוף בידו והכנפים תפוסים ג"כ בידו, או שקשרו עד שמת (תב"ש; דעת קדושים).
(ז) הפסד מרובה. ולכן אם הב' שלישים הם בב' מקומות ע"י צירוף, חמור, דהוי ב' קולי בהפסד מרובה דלא מקילינן (דעת קדושים).
(יא) נוצה דרך הפה. נראה, כי אותם שבדקים בנוצה סוברים: דכל שלא נחתך רוב הסי', הנוצה אינה יוצאת ממקום חתך הסי' לצד חוץ, ואין זו הוכחה (פרי תואר).

(יב) להתעסק. בקבורתם, כדאמרינן בירושלמי תרומות פ"ח ה"ג: מעשה בטבח בצפורי שהיה מאכיל לישראל גבילות וטריפות, פעם אחת שתה יין בע"ש, ועלה על הגג, ונפל ומת, והיו הכלבים מלקקים את דמו. אתו, שאלו לר' חנינא. א"ל: כתיב (שמות כב, ל): "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכן אותו" וזהו הי' גחל לכלבים, ומאכיל לישראל, ארפינון! דמן

כפר

שמואל חגישה

וספר תבואות שור וספר בכור שור

נפטר ביום שבת ט"ו תמוז תר"ם
 בן שנה ויום אחד
 נשואו מרת רחל
 נפטרה ביום שבת ט"ו תמוז תר"ם
 בן שנה ויום אחד

בית הקברות

המנוח נפטר ביום שבת ט"ו תמוז תר"ם
 בן שנה ויום אחד
 נשואו מרת רחל
 נפטרה ביום שבת ט"ו תמוז תר"ם
 בן שנה ויום אחד

שער ספר "תבואות שור" דפוס ראשון זאלקווא תצ"ג

הסכמות הקדושים אשר בארץ המה על ספר שמלה חדשה

הסכמות הגאונים - זאלקווא תצג-תקכו

הסכמת הרב המאור הגאון הגדול המפורסם מוהר"ר יצחק נר"ו
אב"ד ור"מ דק"ק זאלקווא יצ"ו

זה הרבי תמיד להיות נחבא אל הכלים, שלא לדאות עצמי בשבח המגיע אל
הכתבים, וביחוד ליתן איהו הסכמה. אך נגד ההוא גברא רבא כמי"ב במלתי
רצוני, ה"ה מחו' חביבי כבוד הרב המאור הגדול המופלג כ"ש מוהר"ר אלכסנדר
נר"ו, בה"ה מוהר"ר זלמן שור, שהוא מוע"ט לאדם חד מבני עליה קנא דתור"ה
ב"י קבור צד תמות שלו במקומו חשוב ד' אמות של הלכה פסוקה על פוסקים
ראשונים ואחרונים על סוד י"ד, להוציא לאור תעלומות בחיבורו הנחמד יפה, מראה
פני' לכל צד כמראה הבוק, בפלפול מתוקה ודריפה. רחב' מי ים ומי דרדיפא, בונה
וסותר ע"מ לבנות שהיא חכמה וא"כ מלאכה גופא, להבין דברי הטור והמחבר
אמרות ה' צרופה, אשר הודם ואשר הוגף כתרומה גדולה והתנופה, יד בים
התלמוד ופוסקים אשר זיקק וביד, ויש כרידה למעליותא, מימיו לא זו מכותל בית
מדרשתו, ולעפעפיו לא נתן שינה ותנומתו. והני נתון ידי ואצבעותי להיות מילץ
מילץ קדישין על ספר נחקקן בחקיקתו, למען ירבה הדעת בתורת אמת ולא בדותו,
עד כי נוכח לישוב תחות צילו דהמנתו.

הכ"ד הבא לכבוד התורה ולומדיה
היום יום א' ר"ח אלול תצ"א לפ"ק
הק' יצחק סג"ל לנדא ח"פ ק"ק זאלקווא

הסכמת הרב המאור הגאון הגדול מוהר"ר אלעזר
אב"ד ור"מ דק"ק בראד

מי יודה דיעה ומי יבין שמעוה, שמעו הטוב הולך למרחקים, דולה מים מבארות
עמוקים, שבעתים מוקקים בים התלמוד ובפוסקים, ושמיעה אינו דומה לראיה,
שכעת עבר עלינו איש קדוש יאמר לו, ה"ה הרב המאור הגדול מוהר"ר אלכסנדר
במוהר"ר אפרים ותלמודו ביד, חיבוד חיבורים נאים ומופלאים בנפ"ת מס' חולין
ובמור יוד"ד, בהם הראה חריפותו ובקיאותו בפוסקים ראשונים וגם אחרונים, ידיו
רב לו בפלפולא חריפתא, וממילא רווחא שמעת' אליבא דהלכתא. כה הראני איהו

עלין לתורה מתוקה כדבש ונפת צופה, והחלק עיד על הכל. והנה הגם שכבר עלה במחשבה לפני להיות נחמא אל הכלים, יצאתי חרן לגרדי לכבוד הרב המדינ, שדעתו גם ידעתי שכונתו לשם שמים לזכות את הרבים, כמה שתעו ה' דיעה בינה והשכל, בכן הגי מסכים שיוחקו דבריו בעט בחל ועופחה, להוציא דבריו לאורה.

כ"ד המדבר לכבוד התורה ולומדיה
היום יום ג' ט' אלול תצאל פה ק"ק בראד
הצעיר אלעזר מקראקא

הסכמת הרב המאור הגאון הגדול המפורסם מוה"ר יהושע גר"ו
אשר היה איתן מושבו אב"ד ור"מ בק"ק לבוב והגליל יצ"ו
וכעת איוה למושב לו לאב"ד ור"מ בק"ק בערליץ יצ"ו והמדינה

נדע ביהודא ובשראל גדול שמו, מעלות עילת תהילת כבוד הרב המאור הגדול המופלג בתורה ובחסידות, מוהר"ר אלכסנדר סענרד ברחב הג' מהר"ר אפרים זלמן שור ז"ל, שהרבין תורה בכמה קהלות, וכבר יצא לו מוניסין בעולם כחד מן קמאי ושל כת הקודמין הוא, מוכתר בנימוסין ולית צורך לקילוסין, כבל המעלות ומידות לו עשר ידות, שמעת' מבררן בעלמא, נהירן ל' שבילי דכולא תלמוד. וכדיום העיר ה' את רוחו, יגע ומצא, וחיבר חיבור נפלא על דיני איסוד והיתר ע"פ סדר המוד י"ד והש"ע, והוסיף מדיליה תוספו' מרובה, ודעה להביאו לבית הדפוס, וכרין הגיירא ל'. האף אמנם מימי נמנעתי ליתן שום הסכמה, אך ארעת' דברא רבא דכותיה לא קאמינא, ויצאתי חרן לגרדי. ואם לא הובא לפני כ"א עלה אחד לדוגמא, מ"ם למוד הסתום מן המפורש, לאשר ידעתי את האיש ואת שיתו נאיה, ריוסן סניאין הוי ל' פתחן פה עמו בשאלות ותשובות, כאשר המה בכתובים אצלי, וכל דבריו בחזקת ברקים אין בהם נפתל. איתמחי נברא ואיתמחי קמיע של עיקרן, עיקרו ונפשו במקום מרה. לכן ניתן לו רשות והרמנא, יחוקו בספר מילין לזכות את הרבים להביאו לבית הדפוס.

כ"ד החותם לכבוד התורה ולומדיה
היום יום ג' ט' חשון תצב"ל
הק' יעקב ישע מקראקא
חי ק"ק ברלין המדינות ומצ"פ לגליל לבוב

הסכמת הרב המאור הגאון הגדול מוהר"ר יהודא ליב
אשר היה ראש מתיבתא בק"ק לבוב יצ"ו

הדורך אתם ראו דבר חדש, מלא וגדוש, בזה ראה וקדש, שלישי לקודש, דעת השלישי המכוערת בין שני הרים הגדולים האחרונים על מוד יו"ד, ה"ה מתוך הרב המאור הגדול סני ועוקר הרים, המפורסם ג" פ"ה ע"י כבוד מוהר"ר

אלכסנדר סענדר שוד נר"ו, ובעל השר"ד מק' להגות אור"ו, אשר רבים הלכים להוראתו אשר הודה, אליו ידעו גדולי המורים לחוות צמאונם, ומאתו יצא הוראה לכל צביונם. ואף שדבריו דברי קדשו א"צ חזוק להסכמה, כי המפורסם א"צ ראה כאשר ספרו מעיד עליו, אך באתי כיהודא ועוד לקרא להסכים עם כבוד הרבנים נאוני ארץ שכבר קדמוני.

כ"ד המדבר לכבוד התורה

יום ג' לסדר זאת חקת התורה תגלגלו לפ"ק
 נאום הק' חיים יהודא ליב הלוי אימנא
 בהרב המאוד הגדול מ"ו מהור"ר אליעזר זצ"ל ה"ה

הסכמת הרב הגאון הגדול המפורסם אב"ד דק"ק זאלקווא
 וב"ד הצדק הרבנים המפורסמים ומופלגים דפ"ה

הנגלה נגלית לבית ישראל יקר תפארת רוס מעלות עילת תהלות ספר תבואות שוד וכבוד שוד, זה ספר כתב איש רב גובריה וחיליה לאורייתא תליתא, ממנו יצא הודאה, אשר חבר הרב הגאון אמתי המופלג בתורה וכיראה המנוח המפורסם, מהור"ר אלכסנדר סענדר זצ"ל, ה"ה שוד שכתו יפה, יפה עינים וטוב הוא כהלכה בתורה, מי נמיהו מודה. הגה הוא יודה דעה, ויבין שמועה לשמע בלימודים, לימד ערך בפיו, פה מפיק מרגייתא דלית בה מימא, חותם תבנית מלא חכמה, ובפוסקים ישנים גם חדשים, ידיו רב לו לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא ברווחא, כאשר חכמים גידו יתנו עידיהו יקר סהדותא, תלו זינייהו על ספרו כאשר זה יצא ראשונה מתחת מכש הדפוס פ"ק. ויען כי מאז הוסד הספר הזה יסובו עליו רבים, קפצו עלי' זביתא, עד כי לא נשאר ממנו מאומה, וכדי לזכות את הרבים העיר ה' רוח גריבים מפ"ק להדפיסו שוב שנית בדפוס נאה ומהודר אצל חד ממדפיסים דפה אומן מופלא. אי לזאת יחד לבם דואג בקרבם שלא יכנס אחר בגבולם, נמלכנו אני וב"ד הצדק לגרוד בעדם, ולא יצא שכרם בהפסדם. והגנו פורשים מכמות החרם שלא יודפס ספר זה בשום מקום אחר, כל עוד שהיהו נמצא כיד האנשים האלה. יצא מפינו צדקה, גורה גורנו וחקקנו חוקה. והשומע ישכן במח ושאגן, והיה עלהו רענן.

הכ"ד היום יום ח' י"ב שבט תקכ"ה לפ"ק

הק' אברהם מרדכי החונה כק"ק זאלקווא ואגפיה

הק' נפתלי הירץ מבראד

הק' צבי הירש מואלקווא

הק' גדלי' בהרב מהור"ר בנימין ז"ל

הק' ישראל מרדכי במהור"כ יצ"ו מואלקווא

הסכמות הגאונים - וויען תקנ"ו

הסכמת אמ"ו הרב הגאון הגדול המפורסם בדורו
 אב"ד ור"מ דק"ק ניקלשפורג ומדינות מעהררין נ"י

אם רבים וכן שלימים מכללים הוד ויקר כבוד תפארת התבוד הגדול ספר
 תבואות שור על י"ד. הביטו נפלאות. אמריו כי נעמו. עמקו ודמו. כהפלא
 ופלא עשויים. להלכה ולמעשה נקבעים. הכי קרא שמו תבואות שור. כי רב תבואות
 בכח תבונתו. מאיד לארץ ולדרים ממזרח צדק שפעת תורתו. מפרק הרים ומשדד
 עמקים. מוציא נחלים מסלע ההלכה. באמרות טהורות שבעתים מווקקים. הולכה
 מים מבארות עמוקים. הליכות עולם לו והדברים עתיקים.

והנה לרובי התועלת אשר בו. שם לו על פני חצות. נתפורו ככל הארצות.
 ומעטים הנה אשר במדינה זו נמצאים. ועין כל ישראל עליהם. ולכן קם
 ונתעודד והתאזר חיל ה"ה הרבני המופלג מוהר"ר יעקבער דיין פה ק"ק נר"ו. להאיר
 אורו מחדש. בדפוס מיופה ומהודר בעיר רבתא ווינא. והגדיל לעשות להגדיל תורה
 כספר היקר ונורא הוד מאוד כי רב הוא בתועלתו. לכל מבקש ד' זו דבר הלכה.
 אשרי שלו ככה. ולמען לא יחזיק וזולתו. אחר אשר יצא לאור פעולתו. לעשות
 כמעשה ולקבעו בדפוס שנית כצלמו וכרמותו. לכן אצוה את הנח"ש ישוף בראש
 מסיכי עמל. ופתלי און לא תעשינה ידיהם תושיה. לא יחרוך צידה רמיה. כי
 מבלעדי הרבני המופלג מוהרר"י בער הנ"ל. חקה להם. וידה אמורות בהדפסת
 הספר תבואות שור או בכור שור. עד כלות תמושה עשר שנים. מעת גמר הספר.
 והשומע לדברי חכמים בנח"ש משמעים. פחד כאוניו לא יבוא וקול מרעים. יראו ויחזו
 עיניו בטובה. כי יקרבו וישכנו ד' אליו ונשובה.

המדרב לכבוד התורה

יום ה' י"ב טבת"ק נון ויו

הק' מרדכי בנעט ח"ו פה ק"ק נ"ש והמדינה יע"א

הסכמת הרב הגאון הגדול המפורסם בדורו אב"ד ור"מ
 דק"ק קעלין בעל המחבר ספר אור חדש וספר חות יאיר

דברי ידיד הגאון אב"ד דק"ק נ"ש והמדינה יצ"ו. הטיב את אשר דיבר. על זה
 החיבור. את אשר אחד קדוש מדרב. ה"ה הגאון המנו"ח בעל תבואות
 שור. בכחו רב תבואות. והמפורסם כ"ב א"צ רא". כי כבר נתפרסם טיב חיבור
 הגדול הזה. אצל כל גדולי הוראות. את אשר הגדיל הגאון המובהק המחבר והפליא
 פלאי פלאות. וראוי ליתן רב תשואות. תשואות חן ירבה להאי מרבנן. דיין המצויין.

שמלה הסכמות חדשה יג

בתורת ד' מזוין. הרבני המופלג כבוד מוהר"ר יעקבער ב"ח ריין מנ"ש. אשר נתן אל לבו לחזור ולהדפיס ס' הנחמד הזה במראות הצובאות. כדפוס נחמד ונייר טוב ואותיות נאות. וכלי ספק כי יקפצו זכני על חיבור הנחמד הזה. כי צורך גדול הוא לבעלי הוראות. כאשר עיניכם הרואות. ופשיטא שראוי לנעול דלת שלא ישולם תחת טובתו אשר הטיב לבני ישראל רעות. וכלטותא דרבנן שלא יחזור שום אדם להדפיס ספר זה או לסייע בהדפסת ספר הג"ל בתבניתו משך זמן אשר בהסכמת הגאון הג"ל קבועות. והשומע לדברי חכמים יונעם. ותבוא עליו ברכות הטוב. למונה אות. ויקרב מדר קץ הפלאות.

דברי המדבר לכבוד התורה
פה ק"ק קעלין שנת"ק נון ו"ו לפ"ק

הק' אלעזר קאליר

הסכמת הרב המאור הגדול המפורסם אב"ד ור"מ דק"ק מעזרימש ג"י

ואראה והנה יד שלוחה אלי. מן מחותני הרבני המופלג בתורה מוהר"ר יעקב בער ג"י חד מיושבי על מדין קרתא קדישא עיר מולדתי ניקלשפורק ע"א. ההכל ככתב עלי השכיל. והזיתי איש מהיר במלאכתו מלאכת שמים. לפור ממאורו בלי עצלות ודפיון ידים. לזכות הרבים בהדפסת ס' תבואות שור על ש"ע י"ד שכבר מימים. אשר הי' לעולמים. ויצא טבעו בעולם. בנופך ויהלום. דבריו כולו מחמדים. מדכש וכל פרי מגדים. ועל אדני אמת מיוסדים. גלל בן קפצו עליו הרבה קונים. חכמים ונבונים. והטפו אותו ברוח הונים. ולא נמצא כעת כי אם א' בעיר ושנים במשפתה. בגן כך מהראוי לאחזוקי טבא וברכה. למחותני הג"ל על אשר עושה ככה. להדפיס ס' הג"ל ברמותו בכל מיני יופי מעוטרים. בנייר לכן וכדיו שחור ואותיות מהודרים. ותחת דפיו טוב. שכרו לא יקשוב. פן ואולי יבוא אחר. וידפוס כעת מחר. ויסג את גבולו. ויהיה טורח בתעוד"ה ומפסידה. ונמצאת מכשילן לעתיד לבוא תדידה ותמידה. לכן חשבתי למשפט לעשות לו סמוכים. להסכים עם שארי גאונים ודבנים. לגזור בגזירה נחשים צפעונים. על כל איש אשר מזעזע ישראל באים. לבלתי לסייע או להדפיס את הספר הג"ל בעצמו בתוך המשנה עשר שנים. מיום כלות הדפוס. ודבר זה נפתח בגדולים הרב הגאון הגדול אב"ד דק"ק ג"ש והמרנה יע"א. ואנן מה נענה אבתריה בתר רישא גופא גריר וסעד וסינף נעשה בקמן כמנוי. והגני מסכים לכל אשר יצא מפי הגאון הג"ל לכל יפול שום דבר מדבריו ארצה. והשומע לדברי חכמים. ישכון בטח לכלות ימיו ושנותיו בנעימים. עד עמוד הבהן לאודים ותומים.

החותם יום ו' עש"ק ד' מבתקנ"ו לפ"ק

הק' שלמה פלעש החונה בק"ק מעזרימש יע"א

הסכמת הרב המאור הגדול המפורסם

אב"ד דק"ק שטייניץ נ"י

אם אמנם החדשים נרמו לנרוד נדר על עשות ספרים הרבה בומנינו אשר לאין נבון. מהם אשר קצרו במקום שראוי להארץ ולבעבוד זה לאשר לא תשג ידו בתורתו ניתנה המכשלה. מהם אשר סומכים על דעתם דעת עצמם מכרעת ונוטה על כן יגדון ויאמרו אמת כל אמת תפסי' להאי גברא. אמנם שגיאות מי יבין וכמה פעמים נמצאו חידושי טעות ואף אם דפוס ראוי להוציאו. אכן נדע הדבר לא כאלה חלק יעקב ה"ג אחי הרבני התורני המופלג מוה"ר יעקבער דיין דק"ק נ"ש. לא במחשבותם מחשבותיו. מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו הגונים תרומיות פארו"ת דרבנן ופארו"ת חבר המתוקנים. כעת יאמר ליעקב י"שר כחו וחילו. על אשר העלה מן הבאר מרגיטא טבא הוא הספר היקר ומפורסם אשר חיבר הרב הגאון המנוח מ' אלכסנדר זצ"ל וכינה שמו בשם תבואות שור אשר יסודו בנוי על אדני פו. תכל על דאברין ולא משתבחין. ספו וגם תמו ולא נמצאו אפי' אחד בעיר. זאת תורת העולה על רוחו הטהור של אחי הרבני המופלג נ"י היא העולה על מכבש הדפוס על ידו מתדש אות באות בלי תוספת וגרעין וכדפוס המשובח באותיות ונייר יפה בעיד ווינא. ידעתי ידיעה דמעיקרא שגדולי החכמים וגאוני ארץ יסכימו עם אחי הרבני בהדפסת הספר הנחמד הלוה ומהראוי קאמינא להחזיק ידו בשמירה מעולה מיד פח יוקשים ולגודד ואומר שלא ירים איש את ידו להסג נבולו בהדפסת זה הספר משך חמשה עשר שנים בלתי ידיעת ורצון אחי הרבני המופלג הג"ל. וכל העובר ישכנו נחש ולטרקיה חוייא דלית ביה אסוותא. וכל השומע יונעם וישכון בפה ושאנן מפתד רעה.

יעקב הרש ב"ח פ"לכאנין

החוחם יום י"ג מבת"ק נון וי"ו

ח' פה ק"ק שטייניץ ומצ"פ לק"ק וועסל

בן הרבני המנוח מוה"ר משה ליב ב"ח

דיין דק"ק נ"ש וצללה"ה

הסכמות הגאונים - סדליקוב תק"פ

הסכמת אדמו"ר כבוד הרב המאה"ג הגאון החר"ף והבקי החסיד המפורסם קדוש יאמר לו מ"ו בצלאל נר"ו אב"ד ור"מ ומ"צ

פ"ק אוסטרדה והגליל יצ"ו

מכרין רבי אלכסנדר: מאן בעי סמא דחיי, דביקות באילנא דחיי, חידושי פסקי הלכה למעשה, שחיבר כבוד הגאון החר"ף, בוצינא קדישא, מוה' אלכסנדר סענדריר וצללה"ה, ספר תבואות שור. ידע שור קנהוה בלימדו כל ימיו

תורה לשמה, ותישב לה' משו"ר, שזכה ללמד והרכיז תורה בישראל, ומאתו יצא הוראה פסקי הלכות, ונתקבל כדור להלכה למעשה בכור שור הדו"ר לו. וכאו לפני ה"ה הרבני מוה' דוב בער נמ' אלכסנדר וה"ה הרבני מוה' חנוך הענך כמוה"ר יוסף, נין ונבר של הגאון המחבר, רוצים לזכות הרבים להדפיס ספר הג"ל. אמינא אנא: יישר כוחם וחילם לאורייתא, לאדפוסי אדרא להוציא לכם תבואתו, כי הספר הקדוש הזה אין מצוי לקנות, לכן מצוה להחזיק בידם, ותוקף גזירת גאוני קדמאי על איסור השגת גבול. לכן בגזירת עיריין חלילה לשום אדם להדפיס שוב ספר הג"ל משך ששה שנים בלתי רשות המדפיסים הג"ל וב"כ. ולשומע תבא ברכת טוב. ומחויבים ליקח רשות מהצענזור כנהוג במדינתינו.

כ"ד המדבר לכבוד התורה
היום יום ח' טבת שנת ו'תל"ג שור ורכ תבואות גם בכח שור לפרט

הקמן בצלאל בתגאון אמיתי אור עולם
מה"ר מאיר מרגליות זצ"ה
החונה פה ק"ק אוסטרהא והגליל יצ"ו

הסכמת כבוד הרכ המאה"ג המפורסם חריף וכקי החכם
הכולל מוה' אפרים מ"צ דק"ק סדילקאב חתן הרכ הגאון הגדול
מאור הגולה נ"י ע"ה פ"ה איש אלקים קדוש יאמר לו מוה'
יעקב שמשון ז"ל אב"ד דק"ק שפטיווקא

נדרשתי לאשר שאלני, להיות שרוצים בכאן להדפיס מחדש את הספר תבואות שור ושמלה חדשה אשר חיבר הגאון מופת הדוד מוה' אלכסנדר שור, מחמת שרבים רוצים לאכול מתבואתו וללבוש שמלותיו, וכבר כלו גם ספר הספר הג"ל ואינו בנמצא. וכעת נחעודרו ה"ה הרבני מוה' דוב בער נמ' אלכסנדר וה"ה הרבני מוה' חנוך הענך נמ' יוסף נבר המתבר הג"ל, ורוצים להדפיס על ניד יפה ובאותיות חדשים ובריו שחור. והספר הלו לא נצרכה להסכמתנו, כי כבר נודע בשערים, וריחו נודף בכל קצוי ארץ, וגדל בקיאתו וחריפתו, והכל ע"פ אמת לאמיתו של תורה. רק שהשותפים הג"ל המה יראים לנפשם, פן יבוא אתר ויכנס בגבולם ויגרום גרמא בנוקם, וכבר קדמוני הראשונים בהסכמותיהם, וגדו גדר בנח"ש אשר מצוי בין הגדרים שלא להשיג גבולו אשר נבול. ככן גם אנכי אצא בעקבותיהם ולגזור בנח"ש על נפש כי תחטא ואשם, להדפיס ספר הלו משך עשרה שנים מיום כלות הדפים, יחולו עליו כל הארורים וכי'. והשומע ומקיים תבוא עליו ברכות טוב.

כ"ד החותם פה יום ב' ז' טבת א"ל ק"ץ משו"ח לפ"ק

הקמן אפרים מ"צ פה ק"ק סדילקאב

פֶּתַח דְּבַר

אבך את ה' אשר יעצוני כליותי, להוציא לאור ספר הקדוש שְׁמֵלָה חֲרָשָׁה להגאון הגדול מוה"ר אלכסנדר סנדר שור זצ"ל. ואני תפילתי לך ה': עד הגה עזרתי רחמיך ולא עובתי חסדיך, ואל תטשנו ה' אלהינו לנצח.

יחיעים חשויב והמומחים היראים את יקר תפארת גדולת אודנו מורנו ורבנו בעל שְׁמֵלָה חֲרָשָׁה, איך שנתקבלו דבריו בכל תפוצות ישראל להלכה ולמעשה, כמו שהעידו על זה הגאונים הרבנים ז"ל בהסכמותיהם.

בוא וראה מה שכתוב בדעת קדושים להגה"ק מבוטשאטש זצ"ל (סי' לו ת"ל אות ט): ודברי השמלה חרשה נתפשטו בכל תפוצות הגולה וכ"כ במאירת עינים בסוף הפתיחה: דאין לוח מדברי השמלה החרשה הקדושים. ועי' בתשו' בית אפרים (י"ד סימן י"ד) שמתמרמר ומתלתן על אלו שמקילים נגד התברש, ח"ל: ומכאן תוכחת מגולה לוחזי לב, התוקעים עצמם לדבר הלכה, ומקלם יגיד להם כי התבואת שור מחמיר ביותר, וכבר הרמוזתי ידו עליהם בספרי בית אפרים בקנטרס התשובות ועדיין לא הגעתי לחצי הענין שיש להתמרמר בזה על החכמים בעיניהם, החפצים להראות גזולה בפני עם הארץ, בשתי ולא בגבורה של תורה, למשרי להו ערבא, ויצאו להקל מתוך חומר בלא צורה, ודרכם באפילה, לא ידעו במה יכשלו, כי זה דרכם כסל למו, שחו עיניהם מראות בספר, רק יפטירו בשפה כי נהגים כש"ך, אף כי לא שמו עין לדעת אם דברי התבוש בזה נגד הש"ך, ומכ"ש כי לא איכפת להו ולא חפץ כסיל בתבונה להשכיל בטעם הדברים, אם מסברא או מראיות נכחות אשר יתנו עידיהן ויצדקו, שאם היו נותנים לב אל קושט דברי אמת, בעל כרחך היו עונים אמן עיי"ש.

ועיין במנחת הובח (פתיחה שניה) ח"ל: בואו ותחזיק טובה להנשר הגדול בעל התבואות שור שפרש ידו הקדושה לבדוק בחורין וסדקין ובכל מקום שהיה חשש עיוות, ופרש השמלה החדשה לפני כל ידעי דת, ואין חסר לנו, רק דבריו לצדור בלבנו בכל פרטי פרטיות, ואם לאו אין לימדו עולה יפה ואינו בר קבלה בשחיטה עיי"ש.

ובדרכי תשובה (סימן א, סי' ג) כתב: אנו אין לנו אלא דברי השמלה חרשה כי דבריו מוכרחין, כי מי עתה בדורותינו שיוכל לפסוק בדיני שויב מדברי רבותינו הקדומים בלתי לימד דברי האחרונים מחכמי דורותינו

שמלה פתח דבר חרשה ים

עייש. ותייש עוד בסיק הציל הזכא גם במטה אשר סקד, חיל: העו
שעתה בזמנינו, לאור שנתחדש הרבה ספרים מדיני שריב הבאים אחריו,
לא נהגו השריב ללמוד הסי' ע"י כלל. והגאונים והצדיקים שבדורותינו
זבדגו במדינות מלכות רסויא וגאליציע, וגם במדינות הגר בקהלות
היראים, שלא ליתן לשום שריב קבלה עד שיהא בקי היטב בסי' שמלה
חרשה בעל פה, כי הוא כלול מכל דיני שריב הראשונים והאחרונים וה' עמו
ההלכה כמותו! ומפיו אנו חיים בדינים אלו, ומקפידים שלא ילמוד בספרי
שריב אחרים רק בדרך ארעי והעיקר יהיה רק השמלה חרשה, עייש.

ועין שם בסיק ס"ה שכתב, חיל: עבשוו בזה"ז אין השריב לומדים
וחחרים תמיד רק הספר שמלה חרשה לכד ושאר ספרי הפוסקים הראשונים
הואחרתים אינם לומדים רק דרך עראי, אי"כ מה לו במה שמחזיר בכל יום
השריע שאינו נצרך לו כ"כ, רק השמלה חרשה בו יהגה יומם ולילה כי הוא
עיקר חיינו בדיני שריב, עכ"ל.

ובהסכמתו לספר לוטה בשמלה כתב: ובעוה"ד בדורותינו בכמה
גלילות נפרץ הדבר במילואו בהשויב, אשר עזבו מקור מים חיים וחצבו
להם בארות בארות נשברים, ומקלם יגיד להם בהקילם לעצמם בלימודי
שאר ספרי קיצורי האחרונים. וכתב שם: ולא עליהם תלונותי כ"כ, כמו על
הרבנים אשר יתנו להם כתב קבלה גם אם לא ידעו ולא יבינו כלל בספר
שמלה חרשה, עכ"ד.

הנה, מלבד מה שחובה מוטלת על כל שריב לידע ולשנן הלכות
שחיטה על בורין, ולהיות בקי בהם היטב, ואם אינו בקי בהם היטב מעבירין
אותו, וגם אוסרים שחיטתו למפרע, וכמו שמבואר היטב בפרטות בשמי"ח
סימן א', ישנה חובה מיוחדת על לימוד הספר שמלה חרשה גם משום
סגולה, כמו שהעיד ע"ז בדרכי תשובה שם: ששמע מאביו הקדוש זצ"ל
בשם אביו הקדוש זצ"ל, שמקובל מהצדיקים תלמידי בעשיט זי"ע, אשר
לשון השמלה חרשה מסוגל לשויב לזכך נפשו ושלא יארע תקלה על ידו
כמו לשון הזה"ק. וגם השריב אשר רגיל על לשונו הספה"ק שמלה חרשה,
או בעת זבחו זבח, יעמוד לו כח קדושת רבינו בעל שמלה חרשה להצילו
ממבשול ח"ו, עכ"ד.

לאור כל האמור, ובברכתו ועידתו של כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא
שליט"א, נכנסתי לעובי הקורה להוציא לאור מחדש את השמלה חרשה
באותיות גדולות ומנוקדות, מאירות עינים ומשמחות לב, כדי שירוך בו
הקורא, שיוכל בנקל לחזור על השמלה ויהיה בקי בו בע"פ.

הקדמת המחבר

אמור רבנן בפל"א: מאד מאד הוי שפל רוח כו', כ"ש איש כמוני, אשר יודע אני בעצמי שאין בי אפי' סלסול קטן, אפי' שבח"ה קטנה, ראוי להיות נחבא מחובא"י הפה. אך השיבוני רעיוני: או לי דמיתנא; להאי ארעא במאי נחיתנא; כמיד דבעי מיתנא; סבול כמוטות בראתא ואסיסנא; גרדי יתן ריחו אין די צרי מלא אביסנא; דמע בני בית מוגדת יצאות רעולות ופרופות וארישיהו ריסנא; רוני בלילה טרם תסולק ונופך יבולק הטרנים וטיסנא. לזאת תרתי למצוא במה יתרצה העבר אל אדוניו, ושמתי לבי אל ההוראה. וראיתי שעל הרוב סומכים על הקצורים, וליכא האידינא דידע למיחל"ט ע"פ הפוסקים אשר בית ישראל נשען עליהם דלית בק"י בר יומיה. ואם בא לעיין במקור הרין ירדן בו ירדט"א דחקלא"י, ושקיל וטר"י ולא דייק, ואין מעיינין במקום במכרעין, ולכן חשך האור לפני הדורשין והחוקרן. ויש צולל במים אדירים ומעלה בידו חדודי חר"ם, וממעשה חדודים עושה לו לימודים, ומיקל לעצמו ולא במה"ר, וסומך להלכה ולמעשה. לכן ערבה לבי לגשת לחבר ספר שמה חדשה, מפני שהוא דרך הרב בעל הלבושים ז"ל. גם הוא שמלתי לאורי באור החיים, ועלתה בידו בס"ד על כמה הלכות. ובה משפטו: לכתוב כל הדינים השייכים לאותו סימן מראשונים ואחרונים ז"ל וטעם הדבר, ולכתוב בצידו מראה מקום מוצא כל דין וכל טעם. וכל דין או טעם אשר לא נתבאר בצידו מראה מקומו, סתמו כפירושו, שאותו דין מבואר בש"ע ובהגדת רמ"א ז"ל, ואותו הטעם מבואר בספר הלבוש.

וכל זה בדינים המוסכמים הנלע"ד שאין לדקדק ולפלפל עליהם, אמנם הדינים שיש לעיין ולפלפל עליהם מדוע ככה יסדתי רשמתי עליהם ס"ק דרך א' ב', לעיין עליהם בספר תבואות שור שחברתי בס"ד סכיב ספר שמ"ח הג"ל, ובו ביארתי בס"ד כל הצורך טעמו ונימוקו. ולא חברתים לגדולי הערך, גם לא עלתה על דעתי לומר מי שלא ער"ב לבו לגשת לתוך קשרי המלחמה יבא ויסמוך על שלי, כי ידעתי מיעוט השגתי. רק אמרתי: אגלה אחזן תלמיד, ישמעו ויוסיפו לקח.

שמלה הקדמת המחבר **חדשה** כג

עוד חברתי בס"ד ספר על סדר הש"ס, והוא חרושי גפ"ת ולפעמים חרושי אנדה ותוכחת מוסר, אמרתי אעלה בממו"ר, לגלות מעמי תודה, כל ספר בשלימותו. והנה בגר כי הזמן ולא עלה ביד כ"א סנסן א' גמוע, לסייג ולקורת רוח לאבי שבשמים לחבר כל השלשה ספרים יחד. וקראתי ספר זה השלישי בכור שור כי התצרכתי לבכר אותו ולהתחיל בו ולצרף לתוכו מן הב' ספרים הראשונים במקומות שהם שייכים לאותו מסכתא. גם על שם המקרא "בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו וגו'" שמתחלת המקרא עד ד' דתיבת הדר והד' בכלל, גי' אלכסנדר סענדר. גם תיבת וקרני ותיבת קרניו בגי' אלכסנדר עם הכולל וע"ש משפחתי. והתחלתי במסכת חולין, כי רוב החיבורים נכללו במס' זאת.

והנה בא לידי ספר פרי חרש על יור"ד ועיינתי בו היטב בס"ד, ועם היות שנראה מחבורו שהי' גדול בתורה חריף ומקשה, מ"מ נראה שלא חברו בחוט של מתו"ן ומסיק, כאשר ביאר בעצמו בהקדמתו שעסק בו רק ב' שנים, ולכן ברוב המקומות נחלק על רבותינו האחרונים, ולפעמים גם על הקדמונים, ומיקל נגדם שלא כדן. והרואה בספרו בותר בדבריו, כי מצינו בכל מקום מכשי"ר למעלה. לכן אומר אני: אל ישיא אתכם חזקי' הוא ניהו הרב הגדול הגו', להקל נגד רבותינו המפורסמים, כי ימצא בחבור זה כסיעתא דשמיא תשובה על רוב השגותיו שעל דברי הפוסקים, ומהם ידן על השאר. וידעתי, שימצא מן החכמים אשר יצא בשית' מיני לפד"י לאמר: מי אתה להיות ארון בדבר! החכם אתה כר' יהודה הסבר! ודבר זה ראוי להפתח ולהסתיים בגדולים היודעים לזרות ולהבר. אמנם אמרתי: התורה מונחת בקרן זווית, וגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שלא לכבודי ולא לכבוד בית אבא עשיתי כזאת, רק לכבודו ב"ה. והוא יחני, ונפלאות מתורתו יראני, ויזכני לעלות הר ה' אשר לשם שמת' מגמת פני, וכימינו יקבץ נדחי המוני.

כ"ד המעתיד

אלכסנדר סענדר בה"ה מוהר"ר אפרים זלמן שור זצ"ל

סימן כ

מקום השחיטה בצואר

ובו ח סעיפים

א שחיטה מן הצואר ובסימנים — [א] הלכה למשה מסיני.
 ולא קל מקום בסימנים הוא מקום שחיטה, רק נמסר
 למשה המקומות, כמו שיתבאר בסיעתא דשמיא. ולפי שאין
 אנו בקיאים לעמד על סוף מדתן, ראוי לכתחלה לשחט
 [ב] באמצע הצואר לארכו — בין בבהמה ובין בחיה ועוף.
 ויש נהגין לכפף און הבהמה או החיה [ג] לנגד הצואר,

מטה אשר

[א] הלכה למשה מסיני. דתניא (חולין כח, א), רבי אומר: (דברים יב, כא)
 "זבחת כאשר צויתך" מלמד, שנצטוו משה על הושט ועל הקנה ועל רוב
 אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה. ופירש"י: מדכתיב "כאשר צויתך" למד,
 שנתפרשה לו בע"פ דהיכן צוהו לו בכתב.
 [ב] באמצע הצואר. רבינו סתם כן אליבא דהרמ"א, שכתב בסעיף ב':
 לכתחלה צריך לשחוט באמצע הצואר. והקשה ארמ"א, דלעיל מיניה
 בסעיף א' כתב: לכתחלה ישחוט למטה מטבעת הגדולה. ותירץ: דזהו
 לבקיאין אבל לשאין בקיאין כמונו היום צריך לשחוט באמצע הצואר ע"כ
 בתב"ש ס"ק ב'. והעולם אין נהגין כן רק מרחיקין היטב מטבעת הגדולה,
 ושוחטין לכתחלה שלא באמצע הצואר. ואי משום הרמ"א דסעיף ב', כבר
 תירץ בפרמ"ג: דהג"ה ראשונה מיירי בבא לשחוט כלפי הראש, ישחוט
 לכתחלה למטה מטבעה"ג, ובהג"ה ב' מיירי בבא לשחוט כלפי הגוף ירחיק
 לכתחלה עד אמצע הצואר, וכן מדויק למעיין ברמ"א.
 [ג] לנגד הצואר. פ"י: שכופפין האוזן באלכסון לצד הגוף, ובמקום שמגיע
 ראש אוזן הבהמה בצואר אצל הסימנים, הוא מקום שחיטה (ובכח שמואל).
 וסימן זה הוא רק משום הושט, ששם ודאי כבר כלה התורבין, וכן משמע
 ברמ"א ובלבוש ובתב"ש ס"ק ח'.

שמלה יום סימן כ כג חדשה קצה

ובמקום סיומו, שם שוחטין. ובמקום שנהגו פן. אין לבטל מנהגו.

ב מקום השחיטה דייעבד בבהמה חיה ועוף היא בקנה. משפוי פובע ולמטה; פרוש, שלמעלה בקנה יש [ה] טבעת גדולה, ולמעלה ממנו שני גרגרים קעין [ה] חטין. ובסיום החטין למעלה מתחיל הקנה לשפע ולהתקצר ככובע על הראש. ואם שחט והשאיר משהו מהחטין ולמעלה, הרי הוא למטה מהשפוי; ואם לא השאיר כלום, הנה לה מהשפוי ולמעלה, ופסול משום הגרמה.

והיכא [ו] דליכא הפסד מרבה, יש לאסור היכא דשחט למעלה מטבעת הגדולה, אף-על-פי שלא נגע בחטין.

מטה אשר

[ד] טבעת גדולה. ונקראת גדולה, לפי שכל הטבעות אינם מסבכים כל עיגול הקנה בבהמה, משא"כ זו. וגם הוא רחבה מיתר הטבעות, ועוד הולכת ומתרחבת לצד הושט והמפרקת, ומתחברת שם עם השיפוי כובע שהוא עצם סחוס וכו' הם החטין, והוא ג"כ עגול כמו טבעת, אבל אינו בכלל טבעת עליונה, ורובו נפרד ממנה רק שמתחבר עמה בבשר הקנה. וכעוף אינו ניכר איזהו טבעת הגדולה, כי כל הטבעות הם שלמים ומקיפים הקנה, רק אחר הטבעת העליונה יש עוד איזה טבעות והם אינם שלמים, ואחת קצרה מחברתה מחמת שהשיפוי כובע מחובר להם בשיפוע, וכנגד הטבעת העליונה יש כמו פרחים, ובס' בית יצחק ס' ל"ג קורא לזה בערשטייל, ונראה היטב כשהופך פנימיות הושט לצד חוץ. ועיין בציורים בסוף הס' אות א' ואות ב'.

[ה] חטין. (יו"ד אחר החי"ת, ר"ל: גרגירי חטה). ענין חטין הללו — אין אנו בקיאין, וחפשנו וחקרנו מבודקים בקיאין, ואמרו: שלא הגיעו עד תכליתן (כנה"ג: פרמ"ג: פרי תואר), וכדעת תורה ומנחת הזבח ביארו ענין החטין, אבל אין נפקותא לדין כדלקמן באות הסמוך.

[ו] דליכא הפסד מרובה. ואנו אוסרין אף בדאיכא הפסד מרובה וכ"ש אם שחט בחטין, ואין אנו מתירין רק כששיר מלא חוט למעלה על פני כל

קצו שמלה יום סימן כ כג חרשה

שְׁשַׁחַט בֵּין הַחֲטִיין וּבֵין הַטְּבַעַת. אֲבָל שְׁחַט בְּתוֹף הַטְּבַעַת.
אִפְלוּ לֹא הַשְּׂאִיר כִּי אִם מְלֵא חוּט לְמַעַלָּה עַל־פְּנֵי כְּלוּ —
כְּשֶׁרָה. וְנִרְאָה לִי, דָּאֵם שְׁחַט בְּתוֹף הַחֲטִיין, אֶף־עַל־פִּי שְׂשִׁיר
מֵהֶם וּלְמַעַלָּה — יֵשׁ לְהַחְמִיר יוֹתֵר, וְאִין לְהַכְשִׁיר כִּי אִם
לְצַרְף גְּדוּל, וּבַעַל־נַפֶּשׁ לֹא יֵאבָל מִמֶּנּוּ.

ג וּלְמִטָּה בְּקִנָּה — מְקוּם הַשְּׁחִיטָה עַד נִגְד סוּף הָאוּנָה;
דְּהֵינּוּ כְּשֶׁנּוֹפְחִין הִרְאָה וְאוּנוֹת מִתְּפַשְּׁטִים, וְהָאוּנָה
הַעֲלִיּוֹנָה, שֶׁהִיא תַּחְתּוֹנָה כְּשֶׁתְּלוּיָה כְּרִגְלֶיהָ (כ"י כִּשֶׁם הַגַּמ"י)
הַשְּׂמָאֲלִית הִיא מִתְּפַשְּׁטוֹת יוֹתֵר מִכָּלֵם לְעַד הִרְאָשׁ, וְכָל
כְּנַגְדָּה בְּקִנָּה אֵינָה מְקוּם שְׁחִיטָה. וְסִימְנוּ לְשְׁחִיטָה בַּחוּץ
הוּא כָּל אֲרֶץ הַצְּנֹאֵר, כְּשֶׁתִּמְשֹׁף הַבְּהֵמָה צְנֹאֲרָה לְרַעוֹת
כְּדִרְקָה, (תוּס') וְלֹא שְׂתֹאֲנֵס עֲצָמָה לְפִשְׁט צְנֹאֲרָה יוֹתֵר
מִרְגִּילְתָּה; וּבְלִבְד שְׂלֵא יִמְשְׁכוּ הַסִּימָנִים מִלְּמִטָּה בְּשַׁעַת
שְׁחִיטָה לְנִגְד מְקוּם הַצְּנֹאֵר שְׂרוּעָה כְּדִרְקָה, לֹא (רש"י) עַל־יְדֵי
אָדָם וְלֹא (גמ') עַל־יְדֵי הַבְּהֵמָה עֲצָמָה.

וְכָל זֶה בְּבִהֵמָה וַחֲזִיה. וּבַעוֹף הַשְּׁעוּר לְמִטָּה בְּקִנָּה נִגְד מִטָּה
דְּרֹשֵׁט דִּידָה.

מטה אשר

הַטְּבַעַת הַגְּדוּלָה, אֲבָל אִם שַׁחַט בְּאוֹתוֹ עֲצֵם סְחוּסֵי שְׁלִמְעֵלָה מִטְּבַעַת
הַגְּדוּלָה שְׁנוֹכַר לְעֵיל בְּאוֹת הַקְּדוּם, אוֹ אִפְלוּ כְּבֶשֶׂר שְׂכִין אוֹתוֹ עֲצֵם לְטְבַעַת
הַגְּדוּלָה, אִין אֲנוּ מְכַשְׂרִין. וּבַעוֹף דּוּקָא אִם לֹא נִגַע בְּהַבְעֵרֶשְׁטֵל הַנּוֹכַח גִּי"כ
לְעֵיל. וְצִרְיָךְ לִיזוּרָה בְּבִהֵמָה, דָּאֵם שַׁחַט בְּתוֹךְ הָעֲצֵם סְחוּסֵי הַנִּל אִפְשֵׁר
לְטַעוֹת, שְׁנֹרָאָה כְּמוֹ שֶׁשַׁחַט בְּתוֹךְ הַטְּבַעַת, וְז"ל הַפְּרִי תוֹאֵר בְּס"ק א':
וְלַעֲנִין הַלְכָה, כִּיּוֹן דְּהָאִידְנָא לֹא בְּקִיאֵי בְּחִיטֵי, וְגַם א"א לְצַמְצֵם בְּהַתְּחַלֵּת
שִׁפּוּי הַכּוּבַע, נִרְאָה דְּצִרְיָךְ לְשַׁחוּט בְּתוֹךְ הַטְּבַעַת הַגְּדוּלָה, וְלִשְׂרִיר כַּחוּט
הַשְּׁעוּרָה מִטְּבַעַת הַגְּדוּלָה לְעַד הִרְאָשׁ בְּהַקֵּף רוּב הַטְּבַעַת, וְכֵן מִן דִּין לֹא
שְׂמָה שְׁחִיטָה, וְכ"כ הַרְמַב"ם וְהָרַא"שׁ וְכֵן הַלְכַתָּא עַכ"ל.

קצח שמלה יום סימן כ כג חרשה

ה ולמטה בושט, בבהמה ובחיה, מקום השחיטה עד מקום שישעיר ויתחיל להיות פְּרָצִים פְּרָצִים כמו הפרס. ובעוף — עד גגו של זפק; (כ"י) וסימן שנקרא גג ולא וּשְׁט, שהגג אינו כי אם עור אחד ולבן. ועוף שאין לו זפק, פגון [ס] אוןא — עד נגד התחלת חבור האגפים להגוף.

ו כל שנשחט שלא במקום שחיטה, הרי זה נבלה. (כן משמע מהש"ך סק"ה) ודוקא אם מתה מאותה שחיטה, אבל אם קדם שמתה שחטה בראוי במקום שחיטה — אם [ו] נטרפה בשחיטה ראשונה, הרי לה טרפה שחוטתה. (רמב"ם פ"ג מהל' שחיטה ה"ב) ואם נקב הושט משהו או נפסק הקנה ברבו במקום שחיטה, אף-על-פי ששחט במקום אחר במקום שחיטה בראוי — הרי לה נבלה. ועין שלחן-ערוך, סימן לג, סעיף ג.

ונפקא מנה בין נבלה לטרפה שחוטתה: לענין "אתו ואת בנו" — [יא] סימן טז, ולענין ביצה — [יב] סימן פו, ולענין

מטה אשר

מטה דושט ידיה וכאן נמי אפשר שהושט נמתח למטה והקנה נשחט במקום שחיטה והושט למעלה ממקום שחיטה, לכן צריך לבדוק הושט אם נשחט נגד מקום שחיטה בקנה (לוטה בשמלה).

[ט] אוזוא. ובר אוזוא.

[י] נטרפה. ר"ל: ששחט שלא במקום שחיטה.

[יא] פ"י פ"ז. סעיף י"ג דשם מבואר דאחר נבלה מותר לשחוט אותו ואת בנו, ואחר טרפה אסור.

[יב] פ"י פ"ז. בשו"ע סעיף ג'. דשם מבואר: דספק אם הוא ביצת נבלה או ביצת שחטה מותרת, ואם ספק אם היא ביצת טרפה או ביצת שחטה אסורה. והטעם, עש"ך: דביצת נבילה אינו אסור אלא מדרבנן, דמן התורה מותר, דהא א"א שתגמר לאחר מיתה, וביצת טרפה אסורה מן התורה מפני שאח"כ נגמרה באיסור עיי"ש, וא"כ לענין זה חמור טרפה מנבל

שמלה יום סימן כ כד חדשה קצט

חשוד — [יג] סימן קיט, ולגודר הנאה מדבר שאסור משום נבלה או משום טרפה.
ודוקא שהיא ודאי נבלה, כגון בקנה משפוי כובע ולמעלה, ולמטה — במקום שאפלו על-ידי אנס הוא למטה מכנגד האונא, ובושט בתוך המקום שישעיר; אבל בושט למעלה, אפלו עד חבורו בלחי או בקנה למטה, כשאנס פסימן או שאנסה עצמה — אינו כי אם [יד] ספק נבלה. ועין סימן כד שאר דיני הגרמה.

ז לכתחלה יש לשחט בפנים הצואר נגד הגרון. וכדיעבד אם שחט מהצדדים — בשנה; והוא, שהחזיר הסימנים והניחם על צדי הצואר מתוחים על צד המפרקת, כמו שהם מתוחים לפניו, שאז מסתמא שחט אותם קדם המפרקת. ולכן אפלו נמצא גם המפרקת חתוף, דינו יתבאר בסייעתא דשמיא סימן כד. אבל אם לא הזיז הסימנים כלל ממקומם, ונמצאו הסימנים שחויטים והמפרקת עם החוט שבו חתוף — נראה לי להטריף דאורייתא; דקרוב טפי לומר שהמפרקת נחתך [טו] קדם הסימנים, דהסימנים רפים ונדחים

מטה אשר

[יג] סי' קי"ט. בשו"ע סעיף ה': דחשוד על איסור חמור חשוד על הקל, עי"ש.

[יד] ספק נבלה, ואין להקל, להשוותו נבלה ודאית (תבוי"ש). ור"ל: לענין או"ב ולענין ביצה, ועין לקמן סי' כ"ד סעיף י"ח.
[טו] קודם הסימנים, והוי גיסטרא לכ"ע.

לח שמלה יום סימן כר כו חרשה

יד ויז הגרמה ביצד? כגון ששחט בסימנים שלא במקום שחיטה. ועין לעיל סימן כ. יתבאר מקומן על נכון. ואם שחט קצת בהגרמה והשאָר במקומו — מנהג מדינות אלו שמקל מקום אסורה. בין במעוט קמא. בין במעוט בתרא; וכל-שכן באמצע. בין בקנה. בין בנשט. ואין לשנות. ודינו כמו בדרסה. בסעיף ז.

רק בהא חמיר הגרמה מדרסה — ובררסה מקלין התם בהפסד מרבה. בין במדינות אלו ובין בשאר מדינות. אי תפס הקנה בידו לבדו ודרס במעוט קמא; ובהגרמה. דוקא אי אחר שהגרים שחט רב הסימן ויז במקומו. דהוה רבו בשחיטה. אז יש להקל בהפסד מרבה. וכמו שאכתב לקמן סעיף טו; אבל אי הוסיף על המעוט שהגרים והשלים לרב סימן ופסק מלשחט — הוה טרפה מדינא; דמה שהגרים אינו מצטרף כמו חצי קנה פגום (גמ). דהתם במקום שחיטה. והקא לאו מקום שחיטה.

מטה אשר

הסכין שלא במקום שחיטה, משום דהתם מיירי בשעת הדחק ובדיעבד דמי (תבו"ש).

[יז] חגרמה. פירוש: הכרע, שמכריע ידו לצאת ממקום הכשר, כמו "הי שוקל עין בעין נותן לו גירומין". פי': הכרעו (רש"י ב"ב דף פ"ח ע"ב). או מלשון הגבהה, כמ"ש (מלכ"ס ט. יג) "וירשיבוה על גרם המעלות" (פי' הר"ץ פ"ח).

[יח] במקומה. וכן אם הניח מקום זה ושחט במקום שחיטה, כדלקמן בסעיף הסמוך. ומנחת הזבח מסיק: דדוקא בכה"ג יש להכשיר, ודוקא ששחט כל הקנה אח"כ, כי מה ששוחט נגד אותו שליש שהגרים לא נחשב להצטרף לרוב. וכאן לא ביאר רבינו אי בעינן דוקא תפס הקנה לבדו בידו, ואפשר דכאן אין חשש על הושת מפני שא"א שבמקום הזה יהי' פגע ונגע ברשט אם שוחט רק מקצת הקנה. ומנה"ז כתב: דגם כאן לא מתכשיר רק בתפס הקנה לבדו בידו. ואולי מיירי בשוחט מן הצד, וקשה לצייר זאת.

שמלה יום סימן כו כו חדשה רלמ

טו במדינות דלא נהוג בחמרות אלו, נראה לי דיש לאסר
— בין שחט שלישי והגרים שלישי ושחט שלישי, ובין
הגרים שלישי ושחט שלישי והגרים שלישי — אפלו בהפסד
מרבך.

ואם הגרים שלישי ושחט שני שלישים — בין שבאותו חתך
שהגרים גמר שחיטת השני שלישים, שממקום הגרמה ירד
למקום שחיטה, ובין הנית מקום שהגרים, ושחט במקום
אחר במקום שחיטה שני שלישים — אין להכשיר כי אם
בהפסד מרבך.

אבל אם שחט רב אחד בעוף ורב שנים בבהמה, והגרים
במעוט בתרא — יש להכשיר (לכוש) דיעבד, אפלו בלא
הפסד מרבך.

טז כל אלו החלוקים להתיר בהגרים קדם שחיטה, הם
דוקא בקנה לצד הראש, דשם פסיקתו ברבו; אבל בקנה
(יט) לצד הראה, ובשט, בין למעלה ממקום שחיטה, בין
למטה, אפלו הגרים שם כל-שהוא קדם הכשר שחיטה —
הרי זו פסולה, שנקיבת מקומות הללו במשהו הם.
יז עקור פיצד? כגון ששחט [כ] בסכין פגום, כמבאר סימן

מטה אשר

[יט] לצד הריאה. עיקר לעיל סי' כ' סעיף ג'.
[כ] בסכין פגום. זהו עיקור לדעת רש"י, ועיקור השני הוא לדעת בעל
הלכות גדולות. והא דאינו מונה סכין פגומה בהלכות שחיטה להבה"ג,
משום דלא הוי שחיטה כלל שאינו אלא חונק. ולרש"י אינו מונה שמוטה
דבה"ג, משום דהוי טרפה ששחטה ואין צריך להזכירו. ובה"ג דחשיב ליה
בין הלכות שחיטה, משום דמיירי ששחטו אח"כ, אבל בחייו כשר אלא
שאין שחיטה מועלת בו (תוס' חולק דף ט').

רמו שמלה יום סימן כח חרשה

כְּשִׁשׁוּחַט אֲרֻזָּא וְכַדּוּמָה עַל-יְדֵי שְׂאֵחַר אוּחוּ הַסִּימָנִים מְבָאן
וְהוּא מְבָאן, שְׁלֵא יִמְשְׁכוּ אֵילָף וְאֵילָף בְּחֻזָּקָה וַיְבוֹאוּ
ל[ט] לְיַדֵּי עֵקוּר.

כּו (רד"שה בר"י שוה"ה בשם תשובות תרומת הרש"ן) טְבַח [מ] הַשּׁוּחַט
בְּשֶׁכֶר, אֶף-עַל-פִּי שְׁהוּא אִמֵּן, וְקַלְקַל הַשְּׁחִיטָה בְּאַחַת
מִהַחֲמֹרוֹת דְּנִהְיִי הַשְּׁתָּא, אֶף-עַל-פִּי שְׂמֵדְאוּרִיתָא הָתֵר
גְּמוּר, מְבַל מְקוּם, בִּין שְׂמֵפְרָשׁ בְּשְׁחִיטוֹת לְאַסֵּר — [מא]
חֵיב לְשֵׁלֵם.

מטה אשר

לעיל אות ה', והחשש הוא שיעקור הסימנים באמצע השחיטה, היינו
שיקרעו במקום ששוחט, אבל אנו שמותחין העור מעל המפרקת, אולי אין
חשש בזה, רצ"ע.

[לט] לְיַדֵּי עֵיקוּר. ג"כ. ר"ל: שיהיו נקרעין במקום ששוחט, ואם ר"ל
שיקרוו ממקום חיבורן קודם ששחטו, או אפשר דכדיעבד מהני בדיקה
במקום חיבורן, לראות אם הן מעורין כד"נ. ועיין לעיל אות כ"ב.

ויש לגעור בהשוחטים בר אוזא, שאין אוזאים אותה כ"א בצווארה או
בחרטומה, וגופה תלוי מאחורי ידו, דהו"ל עיקור גמור, דכשמתחיל לחתוך
מעט מועיל הכובד שיקרע הנשאר עכ"פ קרעה כ"ד, ע"כ יש ליהדר בזה
(מנחת הזבח: מנחת יוסף).

[מ] הַשּׁוּחַט בְּשֶׁכֶר. והשוחטים במקומות שמקבלים שכר קצוב לשבוע,
ושוחטים על שטרות מהקהל, יכולים לדחות הבעלים, ולומר: לאו בעל
דברים דידי את! לך אצל הקהל! כי להם שלמת שכר שחיטה, ואני רק
שליחם, והם ישלמו הפסדך, ולגבי דרך אני שוחט בחנם שא"צ לשלם.

[מא] חֵיִיב לְשֵׁלֵם. אבל אם נפסלה השחיטה מחמת שנגע במפרקת, פטור
מלשלם עיין לעיל סי' י"ח סעיף י"א. ואם נתקלקלה השחיטה מחמת נדנד
העוף פטור (דעת קדושים). אבל בשמוטה הנזכר לעיל אות כ"ג, חייב לשלם.
ואם תפס יפה, יש פוטרין דהוי אונס (מנחת יוסף). ודוקא אם נמצאת כשרה
אחר הבדיקה, ואז אם הנכול הוא שלא שחט רוב ב' סימנים צריך לשלם
כמו ששוה כשרה, כיון דהפסול אירע אחרי שהבהמה היתה שחוטת ולא
היתה יכולה לחיות, אבל אם הפסול הי' בגרם שקודם שחיטה, כמו בלא
בדק הסכין מקודם, ונאבד אח"כ, אינו משלם רק כשורי הבהמה בחי', שהוא
רק ספק כשרה (דעת קדושים).

סימן כה

שְׁצָרִיךְ לְבִדֵק אַחַר שְׁחִיטָה

ובו ה' סעיפים

א השוחט צריך שיבדק בסימנים אחר שחיטה אם נשחטו רבן. או [א] שיראה בשעת שחיטה שהם שחוטין רבן. ואינו צריך (ט"ו) למשמש ביד, להרגיש על ידי משמוש שיש רב. ועין מה שפכתתי סימן א, סעיף לח.

(ש"ך ופריחדש) גם צריך לבדק אם לא [ב] נעקרו הסימנים. ונהגו, שתוקף אגודל על השפויי כובע, ומתוף הדחק יפלטו הסימנים לחוץ, ורואה אם שחוטים [ג] הרב; ואם אין

מטה אשר

[א] שיראה. ודוקא שברור לו בראיתו שנשחטו רובן, אבל עפ"י רוב א"א להתברר רק אחר שינוח הדם מלונק וכמ"ש במהרי"ל שהביא בטו"ז, ועין לעיל סי' כ"א אות ג'. ובדקות, לא מהני מה שרואה בשעת שחיטה, כי בקל יטעה בדמיתו מחמת זינוק הדם, רק שצריך שירגיש ע"י משמוש שנשחט כולו או רובו, ומהיות טוב, יבדוק ג"כ אחר הגרמה, כי שכיח שהם מורידים הסימנים לצד הגוף קצת. וכתב בתשובות כתב סופר יורה דעה: דבדקות החיוב לבדוק ג"כ אחר עיקור, דהיינו שמיטת הסימנים.

[ב] נעקרו. ר"ל, בעופות דשכיח בהו שמוטה שיעקרו הסימנים מהלחי. ועין לעיל סוף אות א'.

[ג] הרוב. והיכא דהעוף שוהה למות והוא ספק אם נשחט רוב הסימן, יכול לקרוע עור הצואר, להבחין — אם נשחט הסי', כדי שלא יצטרך לשמור העוף בשעת פרכוס שלא יקרע וישלים רוב הקנה ע"י קרע ואין בזה חשש צעב"ח. ויזהר שלא יהי' חשש שע"י המשמוש יבא לירי הרחבת חיתוך בסימנים (דעת קדושים; דר"ח).

רמח שמלה יום סימן טה כח חרשה

[ו] חוזרים לפנים, בידוע שהם [ה] עקורים. (עולת יצחק) ולפעמים הסימן יוצא דרך פיו, וכשר, דמזה נראה שלא היה שמוט בשעת שחיטה.

ולענין הגרמה נראה לי, אם שחט באמצע הצואר, כמו שכתבתי סימן כ, סעיף א, או סמוך לו — אינו צריך לבדק אחר הגרמה; אבל שחט למעלה או למטה, פשיטא דצריך בדיקה.

ב אם [ו] לא בדק אם שחט הרב — הרי זו ספק נבלה דאורייתא; דבחייה בחזקת אינה שחוטה עומדת, ואי אפשר להוציאה מחזקתה מספק. [ז] ויש אומרים, דאיסה אלא אסורא דרבנן, דרב שחיטות הם ברוב הסימנים; [ח] ויש להחמיר.

ואם לא בדק — לענין עקור פשר בדיעבד, דבהא סמכינן (ש"ך בשם פוסקים) ארב סימנים שאינם עקורים. ולענין הגרמה, היכא דצריך בדיקה, כמו שכתבתי סעיף שלפני זה — נראה לי, דלכלי עלמא הוה ספק נבלה דאורייתא, דהוה ספק

מטה אשר

[ד] חוזרים. ולפעמים הבית השחיטה קצר מאוד ואין יכול להחזיר הסימן, מותר לקרוע מעט העור כדי שיחזור מעצמו ולא יעכב את השיפוי כובע, דכשרואין הסיבה המונע לחזרה אין לחוש (מנחת הובת).

[ה] עקורים. אבל כשראה היטב ובדק במקום חיבורן וראה שהסימנים מעורים שם היטב, כשר אף כשלא חזרו (דעת קדושים; מנחת יוסף; דר"ת).

[ו] לא בדק. ואם השוחט נסתפק אם בדק או לא, יש להכשיר (מהרי"א; דר"ת).

[ז] ויש אומרים. זהו דעת התוס'.

[ח] ויש להחמיר. לענין אותו ואת בנו שאין לשחוט אחריו, משום דלשיטת התוס' שרי מדאורייתא, וגם לכסות בלי ברכה (תבוש).

* ועי' דקדמתו ל' ק"א תש"ח וכו' ול"ב א"כ תש"ח אומר
ב"כ"ל א"מ"א וכו' זה ס"פ ש"ט"ג ה"א ש"פ"ז ואח"כ
ואין להחמיר אחריו, וק"ל קפ"ר וק"ל ג"א